

MEMENTO MORI

«La bellesa de la mort resideix en la seva irrevocabilitat, i l'horror de la vida en la seva persistència.»

Els carrers d'Encamp s'havien convertit en un teatre d'ombres on cada rostre era una màscara de compassió fingida. En Pere caminava entre aquells fantasmes de carn que murmuraven condolences buides mentre els seus ulls l'escrutaven i el jutjaven. Perquè era universalment sabut –i acceptat– que el paper del vidu o, sobretot, vídua és el de cridar, plorar i trencar-se davant dels altres per validar la magnitud de la seva pèrdua. Però en Pere trencava esquemes guardant silenci. I ningú era capaç d'intuir que aquell silenci s'havia arrelat al pit com heura que ofega.

La Xesca havia mort un dijous. Feia tres setmanes. El càncer se l'havia endut amb la mateixa meticulositat i diligència amb què ordenava els llibres de la biblioteca del Complex esportiu i sociocultural; pàgina a pàgina, fitxa a fitxa, fins a tancar definitivament el volum de la seva existència. Al menys, els llibres quan es tanquen, conserven les paraules. Els morts què conserven?

Era precisament aquesta pregunta la que el portava cada dia als voltants del cementiri. No per visitar la tomba –aquella caixa de fusta no contenia res del que havia estimat– sinó per buscar alguna cosa que els vius no podien oferir-li: el silenci compassiu que només els morts comprenen.

Va ser en aquesta recerca que va descobrir el Jardí. Amagat entre les cases abandonades que havien conformat el Club de l'Àguila, entre el vial del darrere i el carrer Mirador, hi havia un petit espai d'uns 5m² que semblava haver-se desprès de les lleis naturals. Les plantes creixien amb una frondositat obscena i viva. L'heura estrangulava els arbres ufans, les roses desprenien els pètals com carn putrefacta i l'herba es movia cap a ell deixant un rastre humit per allà on passava. L'aire que es desprenia era espès i dolç fins a la nàusea, amb un regust de ferro oxidat barrejat amb un matís subtil de desinfectant que li recordava els últims dies que havia passat a l'hospital.

Entre les fulles podrides, pedretes blanques brillaven com perles sobre la molsa. En va recollir una. Era massa llisa i arrodonida, amb una forma que el seu cervell reconeixia, però rebutjava acceptar. Encara estava lleugerament tèbia. El soroll dels cotxes quedava esmorteït per la densa vegetació. Es va quedar paralitzat davant aquell minúscul edèn tan a prop de la civilització.

En Pere va traspasar aquella frontera invisible malgrat l'advertència del seu instint. Va sentir immediatament com alguna cosa es modificava en la seva percepció del temps. Els segons es dilataven i cada batec ressonava com un tambor dins una catedral buida. Es va deixar caure en un banc de pedra cobert de molsa. En aquell estat de suspensió ho va sentir: una remor que brollava de les profunditats de la terra. Tènue al principi, però amb una qualitat que el distingia de qualsevol altra cosa, una modulació que l'apropava al llenguatge. Finalment, ho va sentir, tot i que remotament:

- Pere... – Va girar el cap bruscament. No hi havia ningú. Aquella veu... Va esperar amb el cor accelerat, però no va tornar a sentir res més.

“Deu ser la ment” va pensar, desesperançat, aixecant-se per marxar.

Però aquella nit no va poder dormir. La veu li ressonava al cap. Alguna cosa havia arrelat dins seu, perquè l'endemà, sense saber ben bé per què, hi va tornar. I cada matí a partir d'aquell dia. La serenitat d'aquell lloc, però sobretot els xiuxiuejos, exercien sobre ell una atracció que li creava dependència. Aquests, cada dia que passava es feien més clars i articulats, fins que un matí de mitjans de setembre, just quan la llum començava a canviar, mentre observava com les ombres violàcies s'allargaven com dits espectrals, va sentir-ho amb total nitidesa:

- Pere...

Aquella inflexió familiar. Aquell accent mariner. La Xesca. No la veu agonitzant dels últims dies, sinó l'altra, la de quan ell la despertava amb petons al coll i ella protestava fingint molèstia. El cor se li va aturar. Va caminar tremolós entre les plantes, seguint aquella veu impossible que li deia coses íntimes: *“Recorda com ballàvem al balcó”*, *“M'agradava com em miraves mentre creies que dormia”*. Frases que només ella podia conèixer.

Comú d'Encamp

A partir d'aquell moment, en Pere va començar a viure per aquelles visites al jardí. La vida començava cada matí quan traspassava la tanca i es reunia amb la veu de la Xesca i s'acabava quan en marxava al capvespre. Al principi només escoltava, assegut al banc, mentre ella li parlava de records compartits. Però al cap d'uns dies, la veu va començar a demanar coses.

– Porta'm la meva bufanda, Pere. Tinc fred aquí baix.

Va portar-li, encara impregnada amb el seu perfum, i la va deixar entre les arrels com un exvot tel·lúric. L'endemà havia desaparegut, enfonsada a la terra. I la veu sonava més propera.

– Més, Pere. Així podré tornar amb tu.

Fotografies. El seu anell de casats. Cada ofrena feia que la veu es tornés més nítida, més real. En Pere estava convençut que l'ajudava a materialitzar-se, a creuar el vel entre la vida i la mort. Fins que la veu va demanar alguna cosa diferent.

– Porta'm un ésser viu, Pere. Necessito vida.

I ell, diligent, li va portar animals morts que trobava pels camins com ocells o lirons. Cada vegada que dipositava aquests tributs, el jardí responia: les fulles reverdien amb un verd obscè, les flors s'obrien mostrant estams que semblaven petites llengües vermelles, i les veus es multiplicaven en un cor que l'envoltava com una abraçada immaterial.

Els veïns no van tardar a escampar enraonies. Veien com cada dia desapareixia durant hores, sense donar explicacions a ningú. La Roser de la carnisseria del Record el mirava amb una llàstima que semblava assajada. En Toni del bar de la plaça li desviava la mirada massa ràpid. I quan caminava pels carrers, sentia els petits ecos que l'assenyalaven: “*Sembla un fantasma*”, “*Cert que la Xesca era massa jove, però cal demanar la baixa i desaparèixer ves a saber on tot el dia?*”. La vella Mercè va ser la pitjor. Un dia que el va veure entrar al jardí, va fer un somriure sense arribar-li als ulls i va sentir que sospirava:

– Un més.

Ell els ignorava a tots. Què sabien de la comunicació amb els morts? Què podien comprendre de l'amor que transcendeix la frontera de la carn? Perquè la Xesca era allà. No era una al·lucinació ni un desig projectat: era ella, realment ella, que l'esperava cada dia entre aquelles plantes. Li parlava del més enllà amb frases fragmentàries que en Pere recollia com oracles: *“Aquí no hi ha dolor”*, *“El temps no existeix”*, *“Vine, Pere. Vine amb mi”*.

I en Pere volia anar-hi. Cada nit, estirat al llit que encara conservava la forma del cos d'ella, somiava amb el moment en què podria reunir-se definitivament amb la seva estimada. Tot i així, un instint animal l'aturava. Li xiuxiuava advertències que la seva ment emocional rebutjava.

Després d'un estira i arronsa prolongat, la revelació va arribar una matinada de novembre quan la boira cobria tot el poble com una mortalla i en Pere va decidir que havia arribat el moment. Amb les primeres neus, les plantes morien i tot s'hauria acabat i ell havia d'actuar abans. Va caminar cap al centre del jardí amb la solemnitat d'un sacrifici ritual. Les plantes el rebien amb un mormol coral. Es va ajeure sobre l'herba humida i va estendre els braços en creu.

Al principi, no va passar res. Només el brunzit dels insectes i el vent. Després va sentir el primer moviment sota terra. Un *“crac”* apagat, similar al so d'una branca que es trenca amb el pes de la neu. Les arrels van emergir lentament. Primer una. Després deu. Finalment centenars, brollant de la terra amb la fluïdesa dels cucs sortint d'una ferida. Li van envoltar els canells amb una suavitat que recordava les carícies de la Xesca.

— Ja vinc, amor meu— va dir somrient.

Llavors les arrels el van començar a estrènyer. Els ossos del canell esquerre van cruixir. El dolor va ser tan intens que no va poder ni cridar. Les arrels tenien pèls microscòpics que anaven dissolent la carn mil·límetre a mil·límetre tot fent-se camí. Sentia cada fibra muscular separant-se, cada vena obrint-se. I ell podia veure el relleu de la seva pell ondulant, com si fossin serps viatjant sota l'epidermis. Quan van arribar al coll, alguna cosa dins seu es va trencar amb un *“pop”* humit. Va sentir el gust de la terra

a la boca. Les arrels havien arribat a la gola. La sang es va convertir en saba verda que cremava com àcid, esprement-li el cor.

Aleshores, mentre les arrels el devoraven va veure entre la terra remoguda un rellotge. El del Paco, desaparegut feia dos estius. Tothom creia que s'havia suïcidat llençant-se de la presa d'Engolasters, malgrat que mai havien trobat el cadàver. Es pensaven que les turbines de FEDA el devien d'haver destrossat. I resulta que també havia estat allà, com ell. Es va relaxar encara més pensant que es retrobarien, juntament amb la Xesca.

– T'estimo, Pere– va dir la veu de la Xesca.

I en Pere va obrir els ulls bruscament. Havia dit "*T'estimo.*" Amb "*o*". Ella sempre deia "*t'estim*". Reminiscències dels seus orígens balears. La veu no era ella. Va intentar aixecar-se, sense èxit. Les arrels el tenien ben agafat i se l'empassaven cap a les profunditats de la terra. El cor li batejava amb força, lluitant. Mai no havia estat ella. Aquelles pedretes blanques que havia vist el primer dia.... ara comprenia que eren fragments d'ossos dels qui l'havien precedit. Les altres veus van començar a alçar-se des de les profunditats. Però ja no eren dolces. Eren crits agònics. "*Ajuda'm, si us plau, fa tant de mal!*", "*Mama, mama, vull sortir*", "*Els meus fills m'esperen a casa*". Centenars. Milers. Cridant, plorant, suplicant. Totes les persones que havien buscat consol i havien descobert massa tard que el consol era una mentida.

En aquell moment, en Pere els va veure. Sota la terra. Cossos mig digerits, integrats a les arrels. Però encara vius. Encara conscients de l'entorn. El Paco amb els ulls estupefactes, la boca oberta en un crit mut, intentant respirar terra. La Marta, que feia deu anys que no se'n sabia res, amb les mans esteses cap amunt, les ungles trencades de tant esgarrapar. I tants altres. Dècades de víctimes atrapades a mig camí entre la vida i la mort, sentint-se devorar eternament, alimentant l'entitat amb el seu dolor infinit. I ara ell seria el següent.

– No... – va aconseguir gemegar mentre la terra acabava d'empassar-se els seus dits.

Comú d'Encamp

Va intentar cridar però tenia la boca plena de terra i arrels. Va intentar moure's però el seu cos ja no li pertanyia. Va intentar tancar els ulls però les arrels els mantenien oberts, forçant-lo a veure com la foscor l'engolia. La seva consciència no es va apagar. Es va fondre amb les altres. Va sentir el dolor de totes les víctimes alhora, multiplicat per deu mil. I va comprendre amb horror absolut que això no acabaria mai. Que passaria segles aquí baix, conscient, sentint-se devorar una i altra vegada mentre cridava la seva desesperació, que alhora era la desesperació de tots. La de sentir-se sol per tota l'eternitat.

Quan el jardí va recuperar la seva quietud enganyosa, les plantes van reprendre la seva dansa hipnòtica. Però ara la veu d'en Pere ja formava part del cor seductor, cridant amb la dolçor de la mentida d'altres noms: "*Marta Coma*", la vídua del carrer Major que havia perdut el marit l'estiu passat. "*Josep*", l'home que acabava de perdre la mare. "*Laura Alís*", la noia que plorava cada nit per l'amant que l'havia abandonat.

Si t'atures a escoltar conscientment. Si t'apropes massa a aquells llocs on la vegetació creix amb una exuberància sospitosa, podries sentir també la remor del teu propi nom entre les fulles. En aquest cas... Corre. Perquè el jardí només necessita que responguis una vegada. I després, ja no podràs marxar mai més.

Recorda: sempre té fam.

Sempre.